

Ulf Kristersson har upprepat samma formulering sedan Folk och försvars rikskonferens i Sälen 2025: Sverige är inte i krig, men det råder inte heller fred. Den ska fånga ett gråzonsläge präglad av hybridverksamhet, underrättelsehot, ett pågående krig i vårt närområde och ett Ryssland som inte längre betar sig som en förutsägbar stormakt.

Ändå är det just detta läge som valrörelsen 2026 nästan konsekvent undviker. Partierna är överens om att försvaret ska rustas, att Nato-medlemskapet står fast och att stödet till Ukraina ska fortsätta. Enigheten är så bred att de beslut som nu fattas – och som binder Sverige för decennier – knappt diskuteras. Säkerhetspolitiken har inte blivit innehållslös. Den har blivit tyst.

Det är en märklig tystnad, särskilt när hotbilden fortsätter att skärpas. Ukrainas underrättelsetjänster GUR och SVR rapporterade i slutet av augusti att den ryska generalstaben arbetat fram planer på ytterligare mobilisering: 600 000 personer under 2026–2027, varav 300 000 redan i år. Det är ukrainska bedömningar och har inte bekräftats av oberoende källor, men de måste ändå vägas in. Samtidigt uppger ukrainska och västliga källor att Ryssland under första halvåret 2026 förlorade omkring 240 000 man, varav en stor del stupade eller svårt sårade.

Estlands underrättelsechef Kaupo Rosin beskriver i The Telegraph ett Ryssland där missnöjet växer i alla samhällsskikt – från vanliga medborgare till oligarker – och där en förändring kan komma “mycket snabbt” och överraska alla. Han vill sluta tala om hybridkrig och i stället kalla det statssponsrad terrorism.

I samma period reste CIA-chefen John Ratcliffe till Moskva. Enligt amerikanska och europeiska medier var syftet att varna Ryssland för angrepp mot Nato-länder, särskilt de baltiska, och att uppmana Moskva att strypa stödet till Iran. Estlands utrikesminister noterade att den estniska hotbedömningen inte ändrats. Europeiska tjänstemän, bland annat via Bloomberg, har tonat ner tolkningen att besöket gällde ett förestående angrepp – ett viktigt förbehåll.

Och hotbilden fortsätter att materialiseras. I går pekade tyska myndigheter ut Ryssland som ansvarigt för drönare som flög över Leipzig i augusti, i vad som beskrivs som ett attentatsförsök. I dag kallade Kristersson omedelbart samman det nationella säkerhetsrådet. Händelsen är en påminnelse om att gråzonen inte är en abstraktion. Den är här, den är konkret, och den rör våra närmaste partner.

Trots detta fattar den svenska regeringen beslut som sällan når valdebatten. Den 31 augusti antogs Sveriges första nationella underrättelsestrategi. Den pekar ut Ryssland, Kina och Iran som centrala hot. USA nämns inte. Samma vecka utsågs Andreas von Beckerath till generaldirektör för den nya utrikes underrättelsemyndigheten UND, som ska inleda verksamheten den 1 januari 2027. Socialdemokraternas Morgan Johansson kallade tidpunkten provocerande –

“bara ett par veckor före valet” – och påminde om tidigare misslyckade utnämningar. Reformen vilar på Carl Bildts utredning, som beskrev tidigare svenska felbedömningar av Ryssland som ett systematiskt misslyckande.

Under ytan av enigheten finns reella motsättningar. Alla partier vill öka värnplikten, men målen skiljer sig: det gällande försvarsbeslutet pekar mot 12 000 per år mot slutet av 2030-talet, medan Socialdemokraterna talat om upp mot 20 000. Nyttan av det stora fregattköpet från Frankrike – fyra FDI-fartyg för 46 miljarder kronor, det största vapeninköpet på över fyrtio år – har ifrågasatts av marinchefen med hänvisning till drömarutvecklingen i Ukraina.

Signeringsceremonin skedde ombord på Amiral Ronarc'h vid Stadsgården den 31 augusti. Samtidigt undertecknades ett ramavtal om fördjupat försvarssamarbete. När affären först presenterades sade Kristersson att den inte var kopplad till kärnvapendialogen. Macron beskrev den som en del av ett samarbete där kärnvapen ingår. Frankrike och Sverige höll redan i april sitt första möte i en styrgrupp för kärnvapenfrågor.

Sverige knyter sig därmed närmare partner vars egen politiska stabilitet är osäker. I Frankrike är Rassemblement National det största oppositionspartiet och har nått andra valomgången i tre presidentval. Nästa val hålls 2027. I Tyskland visade ZDF-Politbarometer i slutet av augusti AfD på 40 procent i Sachsen-Anhalt inför landtagsvalet den 6 september, mot CDU:s 23. Tysk press spekulerade i att ett svagt resultat kunde sätta förbundskansler Friedrich Merz under ytterligare press.

Kostnaderna är den del som minst av allt diskuteras i valrörelsen. Nato har höjt målet till 3,5 procent av BNP för det militära försvaret. En parlamentarisk arbetsgrupp i Finland, med företrädare för samtliga riksdagspartier utom Vänsterförbundet, har konstaterat att de verkliga behoven fram till 2036 vida överstiger det. Finlands försvarsutgifter kan enligt rapporten stiga från 7,7 miljarder euro i år till över 14 miljarder redan 2029 och ligga kvar där åtminstone till 2036.

Historiska jämförelser kräver precision. Ukraina lade 2024, enligt SIPRI, 34 procent av BNP på försvaret – den högsta andelen i världen. Den ofta upprepade siffran att Finland under vinterkriget satsade 30 procent avser andelen av statsbudgeten mot slutet av 1930-talet, inte BNP. En BNP-jämförelse för krigstidens Finland ligger snarare kring 25 procent och vilar på svagare underlag. Poängen är densamma: ett land i existentiellt läge betalar en helt annan nota än den som ryms i ett Nato-mål.

Det verkligt anmärkningsvärda är att allt detta sker samtidigt som valrörelsen domineras av plånboksfrågor. Det är inte konstigt att väljarna bryr sig om ekonomi. Det konstiga är att säkerhetspolitiken – som avgör om ekonomin ens har en framtid – reduceras till en bakgrundstapet. När de dyraste och mest långsiktiga

besluten fattas utan att väljarna ges reella alternativ att ta ställning till, urholkas något grundläggande. Enigheten är inte problemet. Tystnaden är det.

Mellan krig och fred behövs mer offentligt samtal, inte mindre. Annars blir nästa valperiod en period då de avgörande vägvalen redan är gjorda.

/Staffan Scherloff